

Saarde Sõnumid

Nr 8 (235) 26. september 2022

Tervitati väikeseid saardelasi

9. septembril toimus traditsiooniline Saarde valla Lusi-kapidu-Vankrikõnd. Peole oli kutsutud 25 Saarde valla väikest vallakodanikku, kes olid sündinud ajavahemikul detsember 2021 – augusti keskpaik 2022. Peale lühikest kõndi Kilingi-Nõmme kesklinnas koos õhupallidega ehitud kärudega, tervitas ja õnnitles väikeseid saardelasi Kilingi-Nõmme klubis vallavanem Külli Karu. Oma tervitused andis edasi ka volikogu esimees Eiko Tammist, kes oli sel aastal Lusikapeole kutsutud ka värske lapsevanemana. Kõik väikesed saardelased said kingituseks nimelise hõbelusika, vallakodaniku tunnustuse koos tikitud kai-

suräti ning Saarde Käsitöökese naiste poolt kootud villased sokid ja raamatu „Pisike puu“.

Meeleolukate paladega lastele ja vanematele esinesid muusikakooli akordionistid.

Hiljem maiustati tordiga ning jäädvustuse päevast sai teha fotoseina juures.

Kokku sündis sel perioodil 25 last – 10 tüdrukut ja 15 poissi.

Kõik, kes sel päeval tulla ei saanud, saavad kingituse kätte Saarde vallamajast.

Saarde Vallavalitsus soovib rõõmsat kooskasvamist!

Marina Raid
sotsiaalnounik

Foto: Kalju Sarapu

Justiitsministri tunnustuse pälvivid Olev Paukson ja Silvia Paluoja

31. augustil tunnustas justiitsminister Lea Danilson-Järg Vabaduse Tammepärja aumärgiga 30 inimest, kellel on väärilisi teeneid Eesti riigi ja rahva lähiajaloo mälestuse hoidmisel ja edasi andmisel, vabadusvõitluses ja relvastatud ning relvastamata vastupanuliikumises osalemisel, samuti Eesti vabadusvõitluse ja vastupanuliikumise jäädvustamisel.

Sel aastal pälvivid tunnustuse teiste seas ka Saarde vallast Olev Paukson ja Silvia Paluoja.

Olev Paukson on aastaid panustanud Pärnumaa ja Saarde kihelkonna ajaloomälestuste

Olev Paukson

Silvia Paluoja. Fotod: Justiitsministeeriumi koduleheküljel

kogumisse, jäädvustamise ja avaldamisse. Tema algatusel ja

estvedamisel on vabadusvõitluse jäädvustamiseks taastatud

Punapargi Vabadussõja ausammas 1988. a. paigaldatud mälestusmärk 1944. a. Liivimäe lahingus hävitatud Saarde Esimese maailmasõjas ja Vabadussõjas langenute mälestussammas 2008. a ja korraldatud kõigi nende arhiivimaterjalide kogumine ja näitused. Ta on aastaid kogunud ja säilitanud ajaloomaterjale Saarde kihelkonnast, mille põhjal andnud välja raamatuid ning lisaks on tema materjalidest valminud üle 20 õpilasuurimuse.

Silvia Paluoja – pikaajaliselt kogunud, talletanud ja järjepide-

valt ajakirjanduses tutvustanud Eesti iseseisvuse eest võidelnute mälestusi, metsavendluse ajalugu ja represseeritute mälestusi. Silvia on kauaaegne ajaloo ja kultuuripärandi jäädvustaja, paikkonna ajaloo talletaja ja kodupaiga ajaloo seotud objektide tähistamise algataja. Ta on järjepidevalt avaldanud Kaitseliidu, Naiskodukaitse, Eesti Sõjahaudade Hoolde Liidu, Eesti sõjameeste mälestuskiriku, Memento, Pärnumaa Muinsuskaitse Seltsi jt tegevuse teemalisi uudiseid, reportaaže, intervjuusid ja arvamuskolledaare ajakirjanduses.

Justiitsministeerium

Saarde valla sünnipäeva kontsert & tantsuõhtu
15. oktoober kell 18.00
Kilingi - Nõmme klubis

Tantsumuusikat mängib ansambel Untsakad!

Üritus on tasuta!
Antakse üle Saarde valla tunnustused!
Avatud baar!
Sünnipäevotort!
Esineb duo Liana Zeigo & Ragnar Häide

Soovi korral võib kaasa võtta oma toidukorvi!

Kui soovid peole tulla bussiga, siis palun registreerida end tel nr 449 0165 (tööpäevadel kell 08.00-17.00) Registreeri ennast hiljemalt 13. oktoobriks

EAKATE PÄEV
SURJU RAHVAMAJAS
KÜLAS REET LINNA JA ARE JAAMA

29. SEPTEMBRIL KELL 11.00
★ SISSEPÄÄS TASUTA ★

Eakate päev
Kilingi-Nõmme klubis 30. septembril kell 11:00

Muusikalist meelelahutust pakub Merle Lilje, kindlasti teile tuttav ansamblist LAINE. Esitusele tulevad kaunid laulud estraadi varalaekast. Vahepaladena tuuakse mälestusi estraadilegendidega koosveedetud aegadest.

AUSTAME VÄÄRIKAI ABIELUJUUBELIPAARE

BUSSID EAKATE PÄEVA TÄHISTAMISELE VÄLJUVAD:	09:45 KANAKÜLA	09:25 JÄÄRJA
	09:55 KAMALI	09:40 VEELIKSE
	10:05 TÖLLA	09:55 KALITA
	10:15 RIITSAARE	10:10 TALI
	10:25 TIHEMETSA	10:25 LAIKSAARE
	10:35 ALLIKUKIVI	10:45
	10:45	KILINGI-NÕMME

NB! Vajalik ette registreerimine kuni 26. septembrini telefonil 449 0135 või e-maili aadressidel: marina.raid@saarde.ee; merike.maidle@saarde.ee; elve.tilk@saarde.ee

Esita oma kandidaat: PÄRNUMAA TEGIJAD 2022

Pärnumaa tublisid tegijaid, olgu nendeks siis võimekad ettevõtjad või tegusad vabaihendid, on aastaid märgatud ja erinevate konkursside raames ka auhindadega tunnustatud. 2021. aastast alates korraldab Pärnumaa Arenduskeskus ettevõtjaid ja kodanikuühiskonda siduvat ühist tunnustusüritust PÄRNUMAA TEGIJAD, eesmärgiga lähendada nii ettevõtluse kui vabaihenduste ridades tegutsevaid ettevõtlikke inimesi.

Konkurss Pärnumaa tegijad on kõrgeim maakonnapoolne tunnustus ettevõtjatele ja vabakonnale. Konkursi käigus selgitatakse välja enim tähelepanu väärivad ettevõtted Pärnumaa jaoks olulisemates valdkondades, tublimad vabatahtlikud, tegusamad MTÜ-d ning aasta teo tegijad.

Täiesti uue kategooriana lisandus see aasta rohepööraja kategooria. Kokku otsitakse nomi-

Pärnumaa Aasta Tegu 2021 – XX Saarde Kaitsepäev. Fotol Kristjan Pahk ja Rauno Lensment. Foto: Haide Rannakivi

nente 20 kategoorias. Vaata kõiki kategooriaid <https://parnumaa.ee/parnumaa-tegijad> ja esita oma nominent.

Kandidaate on võimalik esitada kuni 30. septembrini. Võitjad selguvad 24. novembri tunnustusüritusel Ehitajate Tee Äripargis.

Kikepera loodusretk

Ootame huvilisi 30. septembril kl 15 retkele Kikepera looduskaitsealale! Kondame metsas ja soos koos loodusväärtuste eksperdi ja ornitoloogi Indrek Tamme-kännuga ning uurime, milliseid loodusväärtusi ja haruldusi siinkandis leidub. Samas räägime kuivenduse mõjust loodusele ning plaanist vähendada järgneva viie aasta jooksul kuivenduse mõju Kikepera märgades metsades.

Kohtumispaik: Kanaküla (sealt liigutakse edasi autoga, andke teada, kui vajate transporti)

Retke pikkus: 3 km

Riietus: Ilmastikukindlad riided ja jalatsid

Toit ja jook: palume endale meelepärane kaasa võtta

Retkele registreerimine (koh-tade arv on piiratud!): jott@elfond.ee või telefonil 529 5933.

Retk toimub Eestimaa Loo-

duse Fondi eestvedamisel projekti WaterLANDS raames.

Sulesepad saavad võistlusele esitada lühijutte aasta linnust metskurvitsast

Eesti Ornitoloogiaühing kutsub kirjutamishuvilisi lapsi, noori ja täiskasvanuid kaasa lõoma aasta linnu jutuvõistlusele. Lühilugusid metskurvitsast saab esitada kuni 31. oktoobrini.

Jutuvõistlusele on oodatud algupärased eestikeelsed kuni kahe lehekülje pikkused lood, mis jutustavad kohtumistest metskurvitsaga või muudest aasta linnuga seotud elamustest, kogemustest ja mõtetest. Elektrooniliselt vormistatud töid saab esitada kuni 31. oktoobri keskööni veebivormi kaudu. Täpsed osalemistingimused leiab aasta linnu lehelt www.eoy.ee/metskurvits.

Laekunud töid hindab Eesti Ornitoloogiaühingu poolt kokku kutsutud žürii viies vanuserühmas. Kõigis vanuserühmades saavad auhinna kolme parima

jutu autorid, žüriil on õigus välja anda ka eriauhindu. Iga vanuserühma parim töö avaldatakse ajakirjas Eesti Loodus.

Auhinnad panevad välja Eesti Ornitoloogiaühing, loodusfotograafid Urmas Tartes ja Arne Ader, Underi ja Tuglase Kirjan-

duskeskuse muuseum ning ajakiri Eesti Loodus.

Võistlust korraldab Eesti Ornitoloogiaühing, toetab Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Eva-Liisa Orula

Eesti Ornitoloogiaühing

Saarde valla arengukava ja eelarvestrategia muutmise avalikud arutelud

26.09 kell 17 **Talil** Kase tee 1 **tukogu** (Valga mnt 21, Tihemetsa) hoone saalis

03.10 kell 17 **Surju Rahvamaja** (Sireli, Surju küla)

05.10 kell 17 **Kilingi-Nõmme klubi** (Pärnu tn 73 Kilingi-Nõmme)

06.10 kell 17 **Tihemetsa raama-**

Ootame aktiivset osavõttu!

Arvumusi ja ettepanekuid saab esitada postiaadressile Nõmme 22, Kilingi-Nõmme või e-posti aadressile info@saarde.ee kuni 10.10.22.

Algasid Asuvere tee 4 ühiselamu hoonete lammutustööd

19. septembrist algasid Tihemetsas Asuvere tee 4 ühiselamu hoonete lammutustööd. Töid teostab Demolit OÜ. Lammutusööd kestavad orienteeruvalt aasta lõpuni.

Asuvere teel võib esineda ajutisi liikluseisakuid. Võimalusel palume kasutada liiklemiseks Pea-hoone teed.

Sügisene puulehtede vedu

Kilingi-Nõmme linna tänavate ja kõnniteede äärest või avalikus ruumis kasvavate puude puudelt pärit kokku riisutud ja kottidesse pandud puulehed viib ära Osühing Saarde Kommunaaal.

Kasutada kotte mahuga 100-240l. Kuivad lehed panna suurematesse kottidesse ja märjad lehed väiksematesse kottidesse.

Lehekottidesse ei või panna oksa, olmejäätmeid ega oma aia prahti. Sellisel juhul jäävad kotid tühjendamata.

Kotid paigutada puude alla äravedu ootama.

Puulehtede äraveo soovist palume eelnevalt teada anda e-posti aadressil kommunaal@saarde.ee või telefonil 5348 9179.

Erakinnistu omanikel on võimalus ajavahemikul **17.10.2022 kuni 31.10.2022 iga päev kell 9.00 kuni 15.00** aia- ja haljastu-

jäätmed (välja arvatud oksad) ise kohale tuues need tasuta ära anda.

Üleandmise soovist palume eelnevalt teada anda e-posti aadressil kommunaal@saarde.ee või telefonil 5354 9293 Margus Kukk.

Aia- ja haljastujäätmete äravedu (tasuline) ja tasuta vastuvõttu Marana külas Heitveepuhasti kinnistul asuval kompostimisplatsil korraldab Osühing Saarde Kommunaaal.

Pärast eelpool nimetatud kuupäeva toimub biolagunevate aia- ja haljastujäätmete vedu ja vastuvõtt teatava tasu eest. Kompostimisplatsile oma transpordiga viidavate aia- ja haljastujäätmete 1 m³ käitlustasu on 8,40 €, 250 liitriise koti eest tuleb tasuda 2,40 €, 100 liitriise koti eest 1,20 €. Tellides Osühingult Saarde Kommunaaal ka jäätmete äraveo lisandub käitlustasule tasu transpordi eest.

Ole sa vana või ole veel noor, reisil saad sisse sa õige hoo. Vali kas teater, staadion, kontsert või järv, maanteel olles puhkab sul alati närv.

Hinnapäringud reisiks saab teha veokorraldaja@saarde.ee või telefonil +372 553 5934

Teenuste hinnakirja lisandusid **uued teenused** - kinnistuisest välitorustike pesu ja ummistuste likvideerimine.

Kanaliseerimise ummistusi likvideeritakse kõrgsurvepesu teel. **Teenuse hind on 48 eurot/tund**, lisandub kilomeetri tasu 1,20 eurot (hinnad sisaldavad käibemaksu).

Teenuste tellimiseks helistada 449 0165, 449 1093 või saata e-kiri kommunaal@saarde.ee

Surju Kool

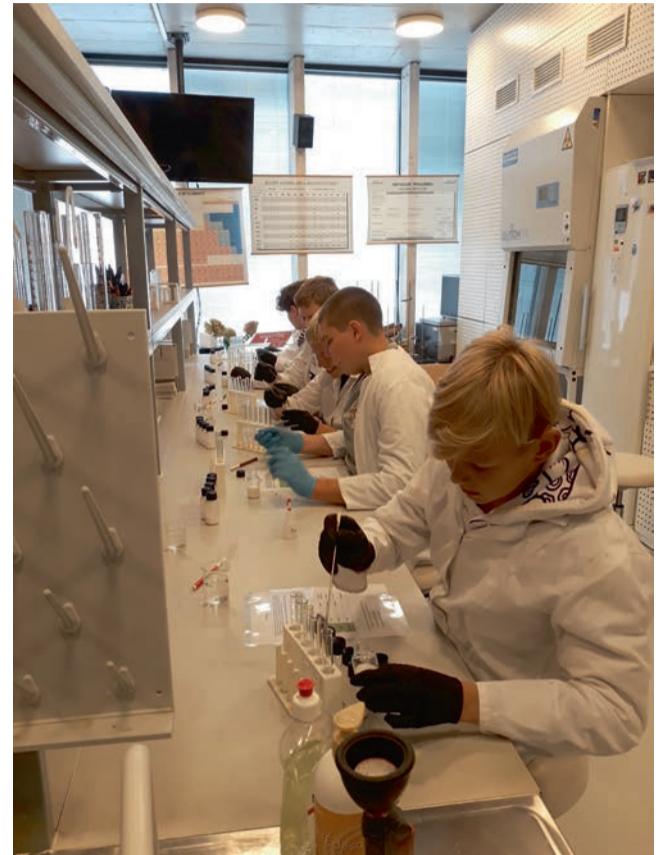
Algas uus kooliaasta

Uus õppeaasta algas Surju Koolis Tarkusepäeval piduliku aktusega. Sel õppeaastal tuli Surju Kooli esimesse klassi kaheksa uut särasilmset õpilast: Lisandra Seer, Meribel Bilan, Brita Tolli, Oliver Kiisk, Renet Pärn, Robinson Metsa, Kevin Bilan ja Keio-Martin Kiviselg. Pärast aktust ja aabitsete jagamist sõodi ühiselt kooli kokkade poolt valmistatud imemaitsvat torti.

Septembris algasid ka meie selleaastased KIK'i toetusega õppekäigud. 1.-5. klass külastasid Tuhu matkarada Matsalus ja osalesid programmis "Sisalikuretk rabas".

Surju Kooli 1. klass. Pildilt puudub Kevin Bilan. Foto: Valter Tominga

8. kl katseid tegemas. Foto: Maarit Koger

3. klass Tuhu matkarajal. Foto: Ave Kartau

Keskonnahariduse büroo spetsialisti Kalle Kõllamaa juhendamisel tuletati meelde, kuidas käituda looduses, õpiti tundma raba elustikku ja lihtsamaid seoseid organismide vahel, tutvuti enamlevinud sootaimedega.

8. klass osales Pernova Hariduskeskuses programmis "STEAM: keemilised

elemendid ja ainete ehitus". Seal vaadati õppefilme, konstrueeriti keemiliste ainete molekule ja tehti keemilisi katseid erinevate ainete määramiseks.

Kuum suvepuhkus on

läbi saanud ja algab tavapärase koolielu koos õppimise ning huviringides osalemisega. Edukat kooliaastat!

Sündmusi kajastab õpetaja Ulva Tallo

Kilingi-Nõmme Gümnaasium

Kool kui õpilase toetaja

Koolimaja on jälle täis laste mõnusat saginat. Käib harjumine õppetöö ning huvitegevuse rütmiga, koosõppimisega ja see võtab aega.

Laste koolirõõm, suhtumine õppimisse ja edasijõudmine koolis on ikka nii kodu kui kooli ühine soov ja hool, pagasina on meil kaasa võtta eelnevate aastate erinevad kogemused.

Kui õppimine koolis on raske ja ei suju soovitud viisil, tuleb otsida põhjuseid ja leida lahendusid.

Õigel ajal väljakutsetega tegelemine annab alati parimad tulemused. Alguses on raske probleeme märgata kuid kerge lahendada ja hiljem on neid juba kerge märgata kuid raske lahendada.

Kõneldes õpiraskustest mõtleme eelkõige kirjutamis- ja/või lugemiskust. Õpiraskus võib ilmned ka meelde jätmise raskusena, nt laps ei suuda kuulda või nähtud meelde jätta ega ka meenutada, raskusi võib valmistada ka tekstide mõistmine. Õpiraskuse võib tingida pikaajaline puudumine, pere toimetulekuraskused kui ka lapse tervises seisund. Vahel kaob õpimotivatsioon või keeruliseks muutunud suhted võivad mõjutada õppe edukust. Oluline on kui hästi suudetakse kohaneda muutustega, toime tulla emotsioonidega.

Tähelepanu vajab iga laps, koolikeskkond peaks olema selline, et siin oleks hea olla ja õppida. Koolis toetatakse õpilast silmas pidades konkreetse lapse vajadusi ja toe spetsiifikat (üld-, tõhustatud või eritugi) ning omavalitsuse võimalusi. Tuge vajab keskmiselt iga viies laps.

Meie koolis toetavad lapsi lisaks õpetajatele eripedagoog, logopeed ja psühholoog. Tuge vajavate laste õpetamist korraldame õpiabirühmades, individuaaltundides ning eriklassides.

Sellel õppeaastal jätkuvad lugemisabi tunnid I kooliastme õpilastele. Nendes tundides osutatakse intensiivset individuaalset abi lugemisel ning teksti mõistmisel. Iga päevaselt on koolis võimalik saada kõigilt aineõpetajatelt tunnis lisaabi ja väljaspool ainetunde osa võtta konsultatsioonitundidest. Koolis tegutsevad pikapäeva- ning logopeedilise õpiabi rühmad.

Õpilaskodu õpilastel on võimalik lisaks nõu küsida ja abi saada õpilaskodu kasvatajalt. Koolis hoiab laste tervisel silma peal kooliõde.

Kilingi-Nõmme Gümnaasiumis tegeleb tuge vajavate õpilaste õppe korraldamisega hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordinaator, kes lisaks õpetajate juhendamisele

ning toetamisele töös tuge vajavate lastega, planeerib õppetegevused, teeb kokkuvõtteid rakendatud tugisüsteemide tulemuslikkusest, koordineerib individuaalsete õppekavade koostamist jpm.

Õpilase õpi- ja käitumisprobleemidele sobivaima lahenduse leidmiseks toimuvad vajadusel koolis ümarlaud, kuhu kutsutakse lisaks õpilasele ja vanematele ka õpetajad, kooli logopeed ja psühholoog. Vajadusel kaasatakse valla lastekaitsespetsialist või teisi spetsialiste, kes saavad lapse probleemi lahendamiseks kaasa aidata.

Lastevanematel on alati võimalik ka ise pöörduda aineõpetajate, klassijuhataja, õppealajuhataja, eripedagoogi, psühholoogi, logopeedi, direktori poole.

Tähtis on lapse probleemi või mure varane märkamine, abi küsimine ja koos kooliga lahenduste otsimine.

Ka sellel õppeaastal toimuvad kord õppeperioodis lastevanemate õhtud, mille üks eesmärk on arutada aineõpetajaga, kuidas saaks kodu kaasa aidata õpilase paremale toimetulekule koolis. Jätkuvad ka arenguvestlused. Oluline on kooli ja kodu koostöö lapse toetamisel.

Märkama ja toetame!

Pille Kadak
kooli psühholoog

Hea vallaelanik!

Käimas on kolme Baltimaad hõlmav ühisuuring inimeste suhtumise kohta suurkiskjatesse, mille abil soovime välja selgitada ühiskonnas hetkel valitsevat suhtumist suurkiskjatesse ning võrrelda käesoleva uuringu tulemusi eelmise, aastatel 2003-2006 läbi viidud uuringu tulemustega. Oma elutegevuse käigus puutuvad suurkiskjad aeg-ajalt kokku inimesega, mistõttu peab nende liikide kaitse- ja ohjamistegevuste kavandamisel arvesse võtma ka inimeste suhtumist. Kahe uuringu vahel on nii ühiskonnas kui ka looduses toimunud mitmeid muutusi (linnastumise suurenemine, kiskjate arvukuse muutused, intensiivne metsaraie, lambakasvatuse ja mesinduse populaarsuse kasv), mis võivad mõjutada inimeste ja kiskjate vahelisi suhteid ning laiemalt ühiskonna suhtumist suurkiskjatesse.

Uuring toimub veebiküsitluse vormis ning sellele saab vastata: <https://survey.ut.ee/index.php/541634?lang=et>. Samuti saab liikuda küsimustikku vastama juuresoleva qr-koodi

SUHTUMINE
SUURKISKJATESSE
BALTIMAADES
2022

abil. Küsimustiku täitmine võtab aega umbes 20 minutit ja palume see võimalusel lõpuni vastata. Täites küsimustikku, aita kaasa nii suurkiskjate teaduspõhisemale majandamisele kui ka konfliktide vähendamisele suurkiskjate ja inimese vahel.

Kontakt:
Tartu Ülikooli terioloogia
õppetool,
Maris Hindrikson (@ut.ee),
Egle Tammeleht (@ut.ee) ning
Harri Valdmann (@ut.ee)

Saarde läbi ajaloo prisma

247

1961

Septembris sai Kilingi-Nõmme Metsamajandi kollektiiv ENSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja ametiühingu vabariikliku komitee rändlipu ja I rahalise preemia.

Septembris valmis ja lasti käiku linna uus alajaam.

Abja rajooni autahvilile kanti teravilja riikliku müügikohuse 1961. a plaani ennetähtaegse täitmise eest Nõmme sovhoosi direktor Ilmar Soobik – teravilja riigile müümise plaan täideti 100%-selt 1. septembriks.

9. septembril peeti linna staadionil lahtised kergejõustikuvõistlused. Ants Peterson hüppas kõrgust 1,65 m ja kolmikut 11,74 m, Aili Allik kaugust 4,33 m.

Kilingi-Nõmme Kesk-koolis alustati Abja rajooni pioneeriorganisatsiooni esimehe Asta Sussi käe all 9. klassis vanempioneerijuhtide 3 aastast koolitust Abja, Viljandi, Pärnu ja Valga koolidele. Õpiti eriaineid – pedagoogikat, pioneeri- ja komsomolitööd, sporti, turismi, tervishoidu, muusikalist kasvatust ja lastekirjandust. Kilingi-Nõmme 150 pioneeri vajasid endale juhendajaid.

Linna kultuurimaja vajas remonti. Raha remondiks oli olemas, aga polnud remonditöölisi. Loodeti linna asutuste peale, et need oma töäjõu appi saadaksid. Kultuurimajale pandi uus katus. Sügisel ootas kultuuriasutusi ees järjekordne kinoseadmete ülevaatus.

16. ja 17. septembril peeti Kilingi-Nõmme vabariikliku spordiseltsi „Jõud“ sügispartakiaad ja selgitati välja rajooni parim sovhoosi ja kolhoosi kehakultuurikollektiiv. Laskmine toimus Tihemetsa lasketiirus, kergejõustikuvõistlused Kilingi-Nõmme staadionil. Osavõtjaid oli üle 250. Laskmise võitis „I. Mai“ kolhoos, teine oli Kilingi-Nõmme Metsamajand, kolmas EPT. Tõstmises täitis III spordijärgu kergekeskaalus Hugo Tomson, Jaan Talts Tihemetsast tõstis 102,5 kg. 20 km jalgrattasõitu võitis Johannes Teearu 38,29, teine Mati Pukk 41,10 ja kolmas Ivar Labi 42,47 minutiga.

24. septembril korraldas Kilingi-Nõmme Tarbijate Kooperatiiv universaalkaupluses mööbli näitusmüügi. Kooperatiivi juhatuse aseesimees Jaan Juurikas korraldas ka Maranal toodetavate puitlaastplaatide müügi, mida vajasid kolhoosid ja individuaalehitajad.

30. septembril avati Pärnu

Vilja kogumine püstrõuku

Masinaga rehepeks

Põhu kokkuvedu

tn 27 (praeguse „Konsumi“ kohal) allahinnatud kaupade kauplus.

Kilingi-Nõmme linna kultuurimajas, mida juhataas direktori kohusetäitjana Hille Sivi, alustas tööd fotoring ja vene keele õppering algajatele ja edasijõudnutele. Päevakorral oli uus kooliseaduse elluviimine. Rajooni pedagoogilise kabineti juhataja Aita Tänavots rõhutas oma ettekandes, et nõukogude noored peavad saama täieliku keskkariduse ja kasvama töökateks ning kõrgete moraalsete omadustega inimesteks.

30. septembril avati Kilingi-Nõmme uus kesk-koolihoone. Vana koolimaja juurest mindi rongkäigus, orkester ees, läbi linna uue koolimaja juurde, kus Abja Rajooni TSN TK aseesi-

mees sm Tõnspöeg lõikas läbi lindi. Kooli direktor Hillar Hanssoole anti üle koolimaja võti. Kõnedes tänati ehitajaid ja kommunistlikku parteid, kes kõik selle võimaldasid ja teoks tegid. Metsamajand kinkis koolile akordioni, kooperatiiv võidusõidujalgrattad, Nõmme sovhoos mootorratta, rajooni haridusosakond kunstiteosed.

Linna TSN istungil kõlas kriitikat kooperatiivi aadressil. Poodides on pesu, kleitide ja laste mantlite valik väike. Vilte on, aga nende värv ei rahulda. Meestele pole tööpükse ega kindaid. Toidupoodides on müügil riknenud toiduained, needki valedes hindadega. Müügil puuduvad poolfabrikaadid. Linnanõukogu saadik Jaan Kukki leidis, et

NLKP programmi valguses on vaja parandada raudteajaama juures asuva toiduainete kaupluse tööd ja varustamist. Linna TK esimees Leonhard Ormisson soovis, et linnas alustataks suveniiride ja kingituste müüki.

Kilingi-Nõmme Kesk-koolis valiti uus koolikomitee, Sellesse kuulusid Enn Kallit, Mare Olde, Maret Kristal, Eva Villers ja Eha Salumets, sekretäriks Ene Ruusmann. Koolis oli 102 komnoort. Suvel tegid koolimaja ehitusel tublisti tööd Juhan Teearu, Mati Pukk, Märt Rebane, Kersti Avaste, Mare Olde, Reet Laasi, Arvo Aldoja. Kooli aktiivi kuulusid Maaja Moppel, Reet Palover, Tiina Koidu, Tõnu Valk, Reet Koort.

Jätkub
Olev Paukson

KÕIK BEEBID JA PÕNNID ON OODATUD

Mängukooli

Teisipäeviti 10.30-11.30

Surju Rahvamajas, info 58166004

Liitu fb grupiga:
Surju Mängukool
ja
registreeri ennast ära!

Lähkma külamajas

Rahvamuusikakontsert

2. oktoobril 2022 kell 16

Kontserdi 2. osas rahvamuusikute ühismäng.

Tasuta. Projekti on rahastatud kohaliku omaalgatuse programmist.

Kadri G. Laube - löötspill
Marju Varblane - viiul, torupill
Ago Niglas - kontrabass

SURJU RAHVAMAJA RINGID

SÜGIS 2022 – KEVAD 2023

ESMASPÄEV:

12.00 eakate tervisevõimlemine

19.00 naisrühm Sõbratarid – Surju kooli võimla

TEISIPÄEV:

10.30 Mängukool (oodatud kõik beebid ja põnnid)

KOLMAPÄEV:

17.00 naisrühm Vikkel – proovipäevad nädalas erinevad, vastavalt osalejate töögraafikule

NELJAPÄEV:

12.00 eakate tervisevõimlemine

17.30 naiskoor Kirekeel (lisaks 2x kuus pikad proovid pühapäeviti)

18.00 õmblusring

19.00 naisrühm Sõbratarid – Surju kooli võimla

SPORT

Rammusarja hooaeg lõppes Saarde Pullidel edukalt

27. augustil proovisid Ida-Virumaal Toila rannas tugevad naised ja mehed tõsta võimalikult rasket palki sirgetele kätele. Püstitati mitmeid isiklikke ja Eesti tipp tulemusi. Ohus oli ka maailmarekord. Saarde sportlastest saavutas Kristjan Puusepp 17 mehe konkurentsis 9. koha.

Nädal hiljem tõmmati võistkonnavõistlusega juon alla Spordiklubi Jõusport korraldatavale Under Armour Powertrack rammusarjale. Teiste seas võist-

les Nõo spordihoone parkas ka Saarde Pullide esindus (Kristjan Puusepp, Gerhard Gustav Pikkor, Lii Zerel). Minimaalse eduga meie võistkonna ees võitsid suhteliselt keerulise võistluse korraldajad.

Saarde Pullid on esindatud ka 7.-8. oktoobril TÜ Spordihoones toimuvatel Eesti meistrivõistlustel klassikalises lamades surumises. Kaks aastat järjest on Ringo Vainlo võitnud 3. koha. Soovime edu!

Fotol vasakult Kristjan Puusepp, Lii Zerel, Gerhard Gustav Pikkor. Foto: SK Jõusport

Sven Saarpere nihutas Eesti kiikingu rekordi piire veelgi

Kui 2018. aastal uuendas Sven Saarpere kümnete sentimeetrite kaupade kiikingurekordeid, nimetati teda "meheks metsast". Toona nihutas ta Eesti rekordi 7,38 meetrini. Aastatepikkuse pausi järel kodumaale naasnuna kasutas Sven Saarpere võimalust enda nimel olevat Eesti rekordi taas parandada. 31.

juulil võitis Sven Elvas tema jaoks tagasihoidliku tulemusega (7,28 m) Eesti meistritiitli. 27. augustil Tallinn kiigub 2022 võistluse raames võitis Sven nõuks üritada uut Eesti rekordit. See õnnestus jälle! Uus rekord on nüüd 7,43 m. Saavutus jääb ootama Guinnessi rekordi kinnitust.

Sven Saarpere – Eesti meister kiikingus 2022

Saarde suvine discgolfi hooaeg on lõpusirgel

Kevadel alanud kaheksaetapilisel Saarde kinnisel discgolfi sarjal on pidamata vaid viimane etapp. Kui vanuseklasside võitjad on praktiliselt teada, siis meeste esikolmikus püsib pinge heitluse eest järgnevatel kohtadele Sven Kooviti ja Joonas Välja vahel. Viimane etapp toimub 30. septembril kell 17.00 Kilingi-Nõmme discgolfi rajal. CTP visatakse 3. rajal. Nende vahel, kes auhinnaliste

kohale ei jõudnud, saavad jällegi loosiuhindu jagada.

8. oktoobril tähistame discgolfi pargi 9. sünnipäeva Kilingi-Nõmme lahtiste meistrivõistlustega. Rändkarikale graveeritakse järjekordsete võitjate nimed. Esmakordselt on noorte klass jagatud kaheks; noormehed ja neiud (2006 ja hiljem). Meie valla sportlastest lähevad tiitlit kaitsma Marie Kielas naiste ja Rico Kalde noormeeste arvestuses.

Saarde valla Discgolfi sarja

3. etapp REEDE 12. juuni kell 18.30

4. etapp REEDE 19. juuni kell 18.30

5. etapp REEDE 26. juuni kell 18.30

6. etapp REEDE 3. august kell 18.00

2. etapp REEDE 2. juuni kell 18.00

8. etapp REEDE 30. september kell 17.00

7. etapp REEDE 2.5. oktoober kell 18.00

1. etapp REEDE 25. aprill kell 18.00

Võistlussari on TASUTA

Voistlussarja info: www.sk Saarid.ee

Registreerimine toimub igale etapile eraldi www.discgolfmetrix.com

Voistlusklassid: 1. Mehed (2003 ja varem) 2. Naised (2003 ja varem) 3. Poisid (sünd 2004-2008) 4. Tüdrukud (sünd 2004-2008) 5. Poisid (sünd 2009-hiljem) 6. Tüdrukud (sünd 2009-hiljem)

Peakohtunik: Erki Kangur, +372 56986772, info: erki94@hotmail.com

Tulemusi orienteerumisjooksu Eesti meistrivõistlustelt

Nädavahetusel tõid rajalt häid tulemusi orienteerujad:

EMV tavarada 10.09.22 ja EMV noorte/veteranide teade orienteerumisjooksus 11.09.22 Lääne-Virumaal Põlula lähistel Rihulas.

Tavarajal jõudsid esikümnesse kolm tüdrukut:

N14 8. koht Liis-Marie Kaljur

N14 9. koht Maria Kaljur

N16 6. koht Laura-Liis Kaljur

Foto: Mari-Liis Kaljur

Noorte teates võitsid Kardo Kutti, Markus Kaljur, Kurmet Kutti. N14/16 teates said 6. koha

Maria Kaljur, Liis-Marie Kaljur, Laura-Liis Kaljur.

Juhendaja Mari-Liis Kaljur

Kinosalongi õhtu "KALEV"

Kilingi-Nõmme klubis 30. septembril

18:00 Vestlusõhtu filmis rolli täitnud osalistega
19:00 Ühine filmi vaatamine
20:45 Jätkame vestlusõhtuga - ehk õnnestub meil teid üllatada!

Kohv, tee!

Kinopilet 5€, õpilane/pensionär 4€, perekaardiga 7€

KALEV

Kilingi-Nõmme klubi

5569 5715

10. septembril toimusid Tihemetsa spordihoones Pärnumaa meistrivõistlused koroonaparismängus. Naispaaride kuldmedali võitsid Anette ja Annely Einmann

9. Kilingi-Nõmme lahtised meistrivõistlused

12 DiscGolfis

8. oktoober, algus 12.00 Kilingi-Nõmme discgolfi rajal

Eelregistreerimine kuni 7. oktoober www.discgolfmetrix.com

Peakohtunik: Erki Kangur, +372 53936772, info: erki94@hotmail.com

Kilingi-Nõmme klubi huviringid hooajal 2022-2023

EAKATE TANTSURÜHM NÕMMELIINED – toimub igal esmaspäeval kell 16:00-17:00.

Juhendaja - Aime Vilu, tel nr: 5669 8805

LINETANTSURÜHM KINLINE – toimub iga esmaspäeval kell 19:00-20:00, esimene proov 03.10.

Juhendaja - Reet Eesmaa, tel nr: 5666 8033

SELTSKONNATANTSU KURSUS – toimub igal teisipäeval kell 18:00 – 19:30, esimene proov 27.09.

Juhendajad - Erki ja Katrin Melts, tel nr: 5649 5471

NAISRAHVATANTSURÜHM KILINGI – toimub igal teisipäeval klubis kell 19:00 – 20:30

Juhendaja - Eve Sinijärv, tel nr: 562 4767

EAKATE RAHVATANTS – toimub igal kolmapäeval 15:30 – 16:30, esimene proov 12.10.

Juhendaja - Mari Karon, tel nr: 5698 2978

EAKATE VÕIMLEMISRÜHM – toimub igal neljapäeval 16-17 spordihoones, esimene trenn 13.10.

Juhendaja - Margit Schmidt, tel nr: 5656 4295

LAULU -JA MÄNGUPUNT PATLANE – esimene proov 28.09, kell 17:00.

Juhendaja: Önnela Teearu, tel nr: 528 5236

EAKA KLUBI – toimub üks kord kuus, alates oktoobrist.

Juhendajad - Önnela Teearu, Mari Karon, tel nr: 528 5236

MEESANSAMBEL NÕMMELA – esimene proov 28.09, kell 17:00.

Juhendaja - Önnela Teearu, tel nr: 528 5236

NAISKOOR KANARBİK – järgmine proov 09.10, kell 18:00.

Juhendaja - Kerttu Liisa Sepp, tel nr: 5558 2553

OOTAME KÕIKI UUSI HUUITUNUID RINGIDEST OSA VÕTMA!

Võistutantsimine

VI EESTI NAISTETANTSU FESTIVAL, XIII EESTI NAISRÜHMAD ja IV EESTI NEIDUDERÜHMAD VÕISTUTANTSIMINE

1.-2. APRILL 2023, Pärnu Strand SPA & Konverentsihotell

Osa võtma on oodatud rühmad vähemalt 10-liikmelises koosseisus. Võistlust hindab viieliikmeline žürii.

NAISRÜHMAD valmistavad ette kolm tantsu:

- Kohustuslik tants - „Kalurineid“ Heljo Taimet, muusika Leo Tauts
- Teine ja kolmas tants vabal valikul (soovitavalt mitte 2022. aasta Naiste tantsupeo repertuaarist)

NEIDUDERÜHMAD valmistavad ette kaks tantsu:

- Kohustuslik tants - „Kip-kõpsadi“ S. ja O. Valgemäe, muusika Vello Lipandi
- Teine tants vabal valikul (soovitavalt mitte 2023. aasta Noorte tantsupeo repertuaarist)

Rühma osalustasu on 180€.

Lisandub 59€ igalt osalejalt (sisaldab kolme toidukorda, majutust ja SPA-d hotellis Strand)

REGISTREERIMINE

Osalema mahub vaid 30 rühma, seega kehtib põhimõte: kes ees, see sees - kohti jagub vaid kiirematele.

Täida ankeet hiljemalt **15.10. 2022**
<https://bit.ly/voistutantsimine2023>

Võistutantsimisel osalevate rühmade päralt on terve Strand SPA & Konverentsihotell. Teid ootavad hubased numbritoad, lõõgastavad hetked vee- ja saunakeskuses, toitlustamine restoranis ning palju muud huvitavat ja põnevat. Kindlasti on sellest tulemas väga tore nädalavahetus, millesse mahub palju tantsu, nährvipinget, puhkust, positiivseid emotsioone ja sõpradega taaskohtumisi.

Ootame teid!

LISAINFO
 Dea Haar
 deahaar@gmail.com Korraldajarühm Surju Sõbratarid

KERAAMAIKA ÕPITUBA

Surju raamatukogus kolmapäeval 5. oktoobril kell 10.30

* Õpitoad toimuvad kord kuus.
 * Juhendaja on keraamik Ene Tapfer.

* Oodatud on kõik huvilised!

Info Surju raamatukogust 4460825

ÕPILASLEIUTAJATE RIIKLIK KONKURSS 2022

Leiutiste esitamise tähtaeg: 15. oktoober

Lisainfo: etag.ee/leiutajad

Reedel, 30. septembril kell 19.00 Kilingi-Nõmme klubis vestlusõhtu kunstniku, ikooniloolase ja õppejõu Orest Kormašoviga teemal: Rist kui maailma mudel.

2022 aastat tagasi, hetkest, millest arvestame oma aega, toimus maailma ajaloos sündmus, mis pani ümber hindama kogu tegelikkust. Kõik ilmingud ja asjad said täidetud tähendusega, mis lähtus ja lähtub endiselt ühest kindlast kriteeriumist, absoluutse olemise reaalsusest. See on alguspunktiks inimkonna ja kosmilise terviku eksisteerimise mõtestamisel ja siin sai inimkultuuri iidne sümbol – rist – universaalsemaks märgiks maailma kirjeldamisel ja mõistmisel. Rist on piltlikult üldistatud skeem reaalsusest, kuid samuti ta on väga konkreetselt selle reaalsuse täitumise vahendiks. Rist on ka ikooni kompositsiooniliseks aluseks.

*Rahusoovidega,
Arvet Ollino Saarde kogudusest*

20. MATSALU LOODUSFILMIDE FESTIVAL 20th MATSALU NATURE FILM FESTIVAL

21.-25.09.22 Lihulas
26.09.-02.10.22 üle Eesti

OÜ ESTEST PR ostab METSA- JA PÕLLUMAAD

Tel 504 5215, 514 5215
info@est-land.ee

TASUTA LOENG

KUIDAS TEHA KINNISVARATEHINGUD TURVALISELT

19. oktoober kell 18:00-19:30 Kilingi-Nõmme klubi

Kaido Kaljuste
 Kutseline maakler
 Eesti Kinnisvaramaaklerite Koja juhatuse esimees
 EKMK Aasta Maakler 2020

RUUM24
 TURVALISED KINNISVARATEHINGUD

KILINGI-NÕMME KLUBIS PÜHAPÄEVAL, 2. OKTOOBRIK:

kell **15.00** Saksa kogupere dokumentaalfilm „**Superlinnud – tihaste salaelu**“

kell **17.00** Eesti dokumentaalfilm „**Suur soo**“

Pilet 2 €. Filmede pikkused 1h.

OSTAN NÕUKAAJA ESEMEID: portselanist nõud, klaasist nõud ja vaasid, keraamika, kunst, heliplaadid, raamatud, mänguasjad, mudelautod, hõbe jne.

Tel. 5803 0458

Kuhu minna meie vallas

Teisipäeval, 27. septembril kell 10.30-11.30
Mängukool Surju Rahvamajas.

Neljapäeval, 29. septembril kell 11.00 Eakate
päeva tähistamine Surju Rahvamajas. Küläs
on Reet Linna ja Are Jaama. Tasuta.

Reedel, 30. septembril kell 11.00 Eakate
päeva tähistamine Kilingi-Nõmme klubis.
Austame ka väarikaid abielujuubelipaare.
Muusikalist meelelahutust pakub Merle Lilje.
Tasuta.

Kell 17.00 Saarde valla kinnine Discgolfi sarja
8. etapp Kilingi-Nõmme Discgolfi pargis.

Kell 18.00 Kinosalongi õhtu "Kalev". Vestlus
filmi osalejatega. Kell 19.00 ühine filmi
vaatamine Kilingi-Nõmme klubis. Pilet 5 €,
pensionär ja õpilane 4 €, perekaardiga 7 €.

Kell 19.00 Vestlusõhtu kunstniku, ikooniloolase
ja õppejõu Orest Kormašoviga teemal Rist kui
maailma mudel Kilingi-Nõmme klubis.

Pühapäeval, 2. oktoobril kell 15.00 XX Matsalu
Loodusfilmide Festival Kilingi-Nõmme klubis.
Linastub Saksa kogupere dokumentaalfilm
„Superlinnud-tihaste salaelu“ ja kell 17 Eesti
dokumentaalfilm „Suur soo“. Pilet 2 €.

Kell 16.00 Rahvamuusikakontsert Lähkma
külamajas. Esinevad Kadri G Laubre
(lõõtspill), Marju Varblane (viul, torupill),
Ago Niglas (kontrabass). Tasuta.

Kolmapäeval, 5. oktoobril kell 10.30
Keraamika õpituba Surju Raamatukogus.

Laupäeval, 8. oktoobril kell 12.00 9. Kilingi-
Nõmme lahtised meistrivõistlused Discgolfis
2022 Kilingi-Nõmme Discgolfi pargis.

Pühapäeval, 9. oktoobril kell 9.00-14.00
Laat Kilingi-Nõmme kesklinna pargis.

Esmaspäeval, 10. oktoobril kell 10.00
Hindpere Optika Silmade kontroll ja prillide
müük.

Kilingi-Nõmme klubis fotonäitus „Seente
mitmekesisus“ 12. septembrist kuni
28. oktoobrini. Fotod Külli Kalamees.

TÄNUAVALDUS

Avaldan tänu 4. septembri õhtust 5. septembri hommikuni tööl olnud Kilingi-
Nõmme kiirabi tiimile, kes oskuslikult ja väga osavõttlikult andsid abi minu abi-
kaasale tervisehäire puhul. Kiirabi töötaja Urve ei pidanud paljaks veel helistada
järgmisel hommikul ja päeval, küsida olukorra kohta ja anda väga asjalikku nõu.
See muutis päeva helgemaks, nii südamlisiku suhtumist näeb harva! Soovime sel-
lele tiimile kõike parimat ja jõudu nende tänuväärses töös!

Tänutundega K. ja K.T. Veski tänavalt Kilingi-Nõmmest

Uued vallakodanikud

Anneli ja Mairo Särevi perre
sündis 30. augustil poeg
JANARI SÄREV

Õnitleme!

September	
VIKTOR SIKK	96
FRIEDRICH TILK	94
HELJO PULK	94
LEIDA LUIGA	93
VILMA ISAITŠENKO	93
ELLI LILLELEHT	91
SALME ARABKAJEVA	89
VOLDEMAR TAMM	88
EHA UIBU	88
VIRVE RUUSOJA	88
HELMİ KALDE	87
EHA VÄGINEN	86
ILVI ILVES	86
LUULE VASSILJEVA	86
LINDA KAHEST	84
VIRVE PÄÄSUKE	84
EHA PETERS	84
KALJU LUTS	84
MIHKEL LINK	83
REIN VIIMNE	83
HEINO TALTS	83
JAAN PIIRMETS	82
PILLE HEIDE	82
LEMBIT SOOSALU	82
ARVO LÄTTE	82
EHA PALMEOS	81
ANTS RAIEND	81
ANTS TAMM	81
MAIMU PIKKUR	81
LAIN LOHK	80
SILVIA NURM	80
ARNE KUUSK	80
VELLO KASK	80
LINDA LEBEDEVA	80
ARNO FEDER	75
AITA MÄGI	75
REINHOLD GERNE	70
MARIA OLLÖKAINEN	70
TIINA BERG	70

Vallaelanikud, kes ei soovi oma sünnipäeva avalda-
mist ajalehes, peaksid sellest teatama e-posti aad-
ressile mari.treial@saarde.ee, info@saarde.ee või
telefonidel 449 0138, 449 0135 hiljemalt eelneva kuu
15. kuupäevaks.

KIVI JA MOODULKORSTNATE EHITUS, PARANDUS, PLEKITÖÖ.

Tel 554 8699, edissonehitus@gmail.com

TARTU ÜLIKOOL
loodusmuuseum

Fotonäitus "Seente mitmekesisus"
Kilingi-Nõmme klubis
12 sept. - 28 okt.
Näitus avatud: E-N 9:00 - 16:00
R 9:00-14:00

Fotod: Külli Kalamees
Konsultandid: Irja Saar, Kuulo Kalamees

Tel nr: 5569 5715,
meil - klubi@saarde.ee

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

10. oktoober alates 10.00
KILINGI-NÕMME KLUBIS
*kuivasilmatest
*silmarõhu mõõtmine
*optilised päikeseprillid

ETTEREGISTREERIMINE
telefonil 5323 2454

Silmade kontroll 20€, prilliootjale TASUTA!

Kilingi-Nõmmes teostab korstnapühkimise töid firma
„KORSTNAHUNT“. Korstnapühkija tuleb, kui helistate
telefonile 515 5912 või teete tellimuse eposti aadressile
korstnahunt@gmail.com.

Töö kiire ja korralik!

Mälestame lahkunuid

EERIK KAASIK
05.10.1935 - 14.08.2022

ALVAR LAPKIN
04.04.1963 - 27.08.2022

MARJE LUHTJÄRV
11.09.1955 - 04.09.2022

ELLE PÄRTEL
09.12.1949 - 08.09.2022

HEINO LENSMENT
13.02.1935 - 11.09.2022

LIIDIA MÄGI
11.11.1923 - 06.09.2022

Toimetuse ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressile
signe.laagus@saarde.ee 15. kuupäevaks.

HOOLDUS, REMONT

- MURUTRAKTORID
- NIIDUKID
- LUMEPUHURID
- MULLAFRESID
- TERADE TERITUS
- VÖLLIDE SIRGENDAMINE
- VARUOSAD

Info: 56 769 201
risto@hevo.ee

Toetame koos jalgpalli!

www.hevo.ee

Saarde Sõnumid

Väljaandja: Saarde Vallavalitsus

Tel. 449 0135 www.saarde.ee

Kuulutuse vastuvõtt:
Saarde vallavalitsus, E-R 8-16.30

Küljendus ja trükk: Hansaprint OÜ
tel. 443 3309
www.hansaprint.ee